

tí aktivity onemocnění nejsou vzácná a mohou se vyskytnout ještě po mnoha letech, zejména pokud zůstávají ANCA protilátky dlouhodobě zvýšené či pokud se opětovně znovu objeví.

Mikroskopická polyangiitis (MPA)

Mikroskopická polyangiitis je onemocnění vyznačující se zánětlivým poškozením malých cév. Granulomy, které u WG představuje nakupení zánětlivých buněk však u MPA chybí.

Příznaky

V protikladu k WG bývají orgány z ORL oblasti postiženy jen vzácně. Obvykle se objevují příznaky jako nevěle, bolesti kloubů, zvýšená teplota a horečky, ztráta hmotnosti. Často bývají postiženy ledviny, plíce, nervy, oči a kůže.

Diagnóza

Onemocnění může postihnout kterýkoli z výše uvedených orgánů, aniž by byly zasaženy orgány další. Vyšetření ANCA protilátek je pozitivní v 90 %. Potvrdit diagnózu lze histologickým vyšetřením odebrané tkáně (provedením biopsie) postiženého orgánu.

Léčba

Léčba je obdobná jako léčba WG, avšak relapsy (opětovné vzplanutí aktivity) onemocnění jsou vzácnější.

Churgův-Straussově syndrom

Syndrom Churgův-Straussově (CHSS) je zánětlivé poškození cév, které jsou velikostí jak středního, tak malého kalibru (průsvitu).

Příznaky

Pacienti s tímto onemocněním mají obvykle několikaleté předchorobí s projevy astmatu, nosních polypů a častými záněty horních dýchacích cest, především vedlejších dutin nosních a alergií. Ledviny jsou postiženy zřídka.

Diagnóza

Biopsie postižených orgánů může přispět k utvrzení diagnózy. V krvi pacientů lze prokázat zvýšený počet eozinofilních granulocytů (určitá část bílých krvinek). ANCA protilátky bývají pozitivní zhruba u poloviny pacientů.

Léčba

Základem léčby CHSS jsou kortikosteroidy. U izolovaného poškození plic, v případě minimální aktivity onemocnění, mohou být tyto léky podány pouze v inhalační podobě. U menší části pacientů je nezbytné souběžné podávání cyklofosfamidů.

PERSPEKTIVA

V posledních 15 letech se prognóza pacientů s vaskulitidou vázanou na ANCA protilátky výrazně zlepšila. V současné době probíhá řada studií zaměřených na nalezení optimálních léčebných postupů.

Poděkování za sponzorskou pomoc patří:
Štefanu Margitovi
Sportovnímu klubu dialyzovaných
a transplantovaných ČSTV
České nadaci pro nemoci ledvin

www.arcodiva.cz

**ČESKÁ
SPORITELNA**

NEMOCNICE
NA HOMOLCE
www.homolka.cz

ČESKÁ NEUROLOGICKÁ SPOLEČNOST
• CZECH SOCIETY OF NEUROLOGY •

**CKF Czech Kidney
foundation**
**ČESKÁ NADACE
pro nemoci ledvin**

U Nemocnice 2, 128 08 Praha 2, tel.: 224 96 26 96

1

INFORMACE PRO PACIENTY

ANCA - asociovaná vaskulitis

Tato brožura se zabývá přehledem systémových vaskulitid (systémové = v celém těle, vaskulitis = zánětlivé poškození cév). Systémové vaskulitidy jsou skupina onemocnění, u kterých může být přítomno zánětlivé poškození cév v celém těle. V r. 1993 byla v Chapel Hill v USA přijata nová definice a názvosloví pro různá onemocnění, vyznačující se přítomností vaskulitidy. Klíčovým faktorem pro ustavení tohoto nového, standardizovaného názvosloví je posouzení velikosti zánětlivě poškozené tepny.

Klasifikace (seznam) Chapel Hill systémových vaskulitid

Velké cévy

Temporální arteritis
Takayasuova arteritis

Cévy středního kalibru

Polyarteritis nodosa
Kawasakiho syndrom

Cévy malého kalibru

Wegenerova granulomatóza*
Mikroskopická polyangiitis*
Churgův-Straussův syndrom*
Henochova-Schönleinova purpura
Kryoglobulinemická vaskulitis
Kožní leukocytoklastická angiitis

U uvedených 3 onemocnění lze často prokázat přítomnost protilátek proti cytoplasmě neutrofilů (ANCA); v příručce jsou tato onemocnění blíže popsána.

Wegenerova granulomatóza (WG) či Wegenerova nemoc

Wegenerova nemoc či morbus Wegener byla poprvé popsána v 30. letech 20. století německým patologem Friedrichem Wegenerem. Pro onemocnění je charakteristické poškození velmi malých cév.

Příznaky

Onemocnění se často projevuje obecnými nespecifickými příznaky. Pacient si stěžuje na déletrvající pocit chladu, zvýšené teploty, úbytek na váze, vyčerpání, celkovou nevůli a neprospívání. Často se objevují zdravotní problémy z ORL oblasti,

např. chronicky probíhající zánět vedlejších dutin nosních (tzv. sinusitida), záněty středouší, rýma s přiškvary (krustami) a krvácením. Zánětlivé změny na stěně cév, které jsou u WG přítomny, vedou k patologickým změnám (nekróze) postižených orgánů. Pokud vyšetřujeme postiženou tkáň mikroskopicky, lze pozorovat nahromadění zánětlivých buněk (tzv. granulomy). Klinické projevy u WG byly zpočátku popsány především z oblasti vedlejších dutin nosních, plic a ledvin. Kůže, oči, klouby, nervový systém, trávicí ústrojí mohou být rovněž postiženy. Každý z uvedených orgánů může být při vypuknutí nemoci zasažen, aniž by se nutně vyskytly příznaky z poškození dalších orgánů. Klinický obraz onemocnění a jeho průběh jsou často měnlivé a WG je proto nezdědka diagnostikována se zpožděním.

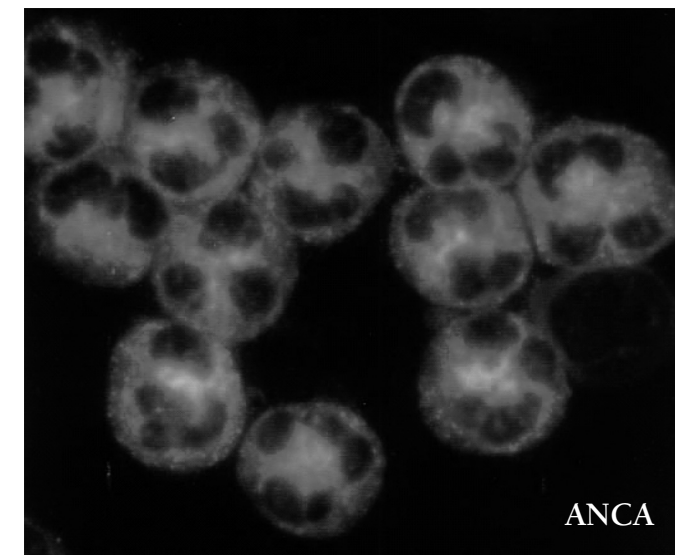
Příznaky

Pro stanovení diagnózy jsou potřebné:

- znalost příznaků;
- vyšetření ANCA protilátek (viz dále);
- odběr tkáně (biopsie) z postižených orgánů.

ANCA

Přibližně u 90 % pacientů s WG lze v jejich krvi prokázat přítomnost protilátek zaměřených proti určitým enzymům nalézajících se v bílých krvinkách (v neutrofilních granulocytech a monocytech). Protilátky se nazývají ANCA, což je zkratka pro označení **a**nti **n**eutrophile **c**ytoplasmatic **a**ntibodies, tj. protilátky proti cytoplasmě neutrofilů. Tyto protilátky napadají části vlastního organismu, a označují se proto jako autoprotiátky (tj. protilátky zaměřené proti vlastnímu organismu). Vyšetření ANCA protilátek z krve pacientů umožňuje upřesnit diagnózu a v dalším průběhu onemocnění může napomoci k představě o aktivitě onemocnění.

Léčba

Včasná zahájení léčby je klíčovým opatřením pro zajištění co nejpríznivější prognózy onemocnění. V případě aktivního onemocnění jsou obvykle předepsány následující léky:

Léky ze skupiny kortikosteroidů: Prednisolon, Prednison či Urbason. Tyto léky působí podobně jako kortizol (hormon vytvářený nadledvinkami) a zmírňují zánětlivou reakci.

Cyklofosfamid: Tento lék je cytostatikum (brzdí buněčné dělení). Bývá nasazen v situaci, kdy je onemocnění aktivní. Při mírnější aktivitě onemocnění bývají dnes užívány léky jako Methotrexat, Azathioprin (Imuran) a Mycophenol Mofetil (Cellcept).

Infekce pocházející především z ORL oblasti mohou přispět ke opětovnému vzplanutí aktivity onemocnění, a proto se u pacientů s WG často provádějí nosní stěry, aby bylo možno zjistit přítomnost bakterií a případně, aby byla zahájena léčba protibakteriálními léky. Aktivitu onemocnění lze potlačit, avšak doživotně je třeba zajistit sledování pacienta u praktického či odborného lékaře, obeznámeného s péčí o WG, neboť pozdější vzplanu-